

**Әлеуметтанушылық зерттеудің эмпирикалық-талдамалық есебі:
«6B04215 «Құқықтану: экономика саласындағы құқықтық реттеу» білім
беру бағдарламасының студенттерінің білім беру қызметтерінің
сапасына қанағаттануы»**

Студенттердің білім беру қызметтеріне қанағаттануы кез келген университет үшін негізгі міндеттердің бірі болып табылады. Сондықтан университет өз студенттеріне көрсететін қызметтердің сапасына, сондай-ақ олардың оқу процесі мен бос уақытын ұйымдастыруға назар аудару педагогикалық персоналдың және жоғары оқу орнының барлық бөлімшелерінің жұмысында маңызды өлшемге айналады. Білім беру қызметтері нарығындағы жоғары бәсекелестік жағдайында әрбір университет олардың сапасын ұдайы жетілдіруге міндетті. Студенттердің қанағаттану деңгейінің төмендігі көптеген жағымсыз салдарларды тудыруы мүмкін, мысалы, оқуға деген уәждеменің төмендеуі, басқа университетке ауысуға ниет білдіру, ЖОО туралы жағымсыз пікірлердің артуы, бұл оның беделіне және нәтижесінде оның мектептер мен колледждердің болашақ талапкерлері үшін тартымдылығына кері әсерін тигізеді.

Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті студенттерінің қанағаттану көрсеткіштері 2005 жылдан бері зерттеліп келеді және осы зерттеулерге арналған құралдар бірнеше рет қайта қаралып, жетілдірілді. «Құқықтану: экономика саласындағы құқықтық реттеу» 6B04215 бағдарламасы бойынша білім беру процесін жақсарту мақсатында наурыз айында Стратегиялық даму департаментінің жоспарына сәйкес студенттер арасында білім беру қызметтерінің сапасына қанағаттанушылығын бағалау үшін әлеуметтік сауалнама жүргізілді.

Зерттеу объектісі - күндізгі оқытудың 1, 2, 3, 4-курс студенттері.

Зерттеудің мақсаты - студенттердің ұсынылатын білім беру қызметтерінің сапасына қанағаттану деңгейін анықтау.

Зерттеу міндеттері:

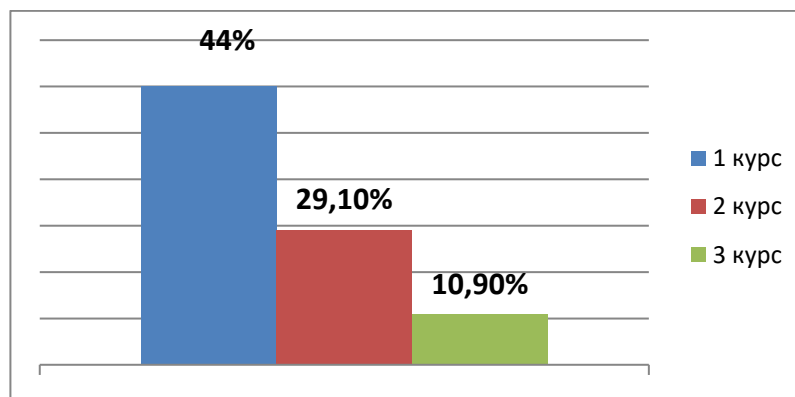
- 1) университет ұсынатын білім беру қызметтерінің сапасы туралы студенттердің пікірін анықтау;
- 2) студенттердің университеттің материалдық-техникалық базасына қанағаттану дәрежесін анықтау;
- 3) ЖОО-ның ПОҚ оқыту сапасына студенттердің қанағаттану дәрежесін анықтау;
- 4) студенттердің оқу қызметі процесінде қиындықтар мен проблемалардың туындау себептерін анықтау;

5) ЖОО-ның ұсынатын білім беру қызметтерінің мазмұнына студенттердің қажеттілігін айқындау.

Зерттеу әдісі - жеке сауалнама.

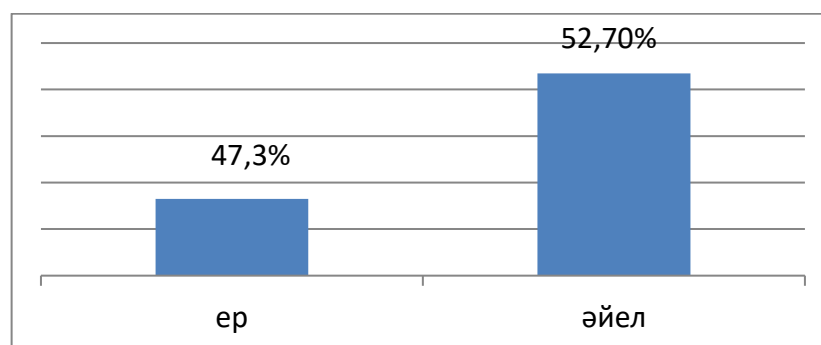
Ақпаратты өңдеу әдісі - SPSS қолданбалы бағдарламалар пакеті.

Іріктеу әдісі: Респонденттерді іріктеу ұялы (кластерлік) іріктеу әдісімен жүзеге асырылды. Зерттеуге қатысқан студенттер саны 55 адамды құрады, бұл жалпы контингенттің 20% -ын құрайды. Зерттеуге 1, 2 және 3 курс студенттері қатысты.

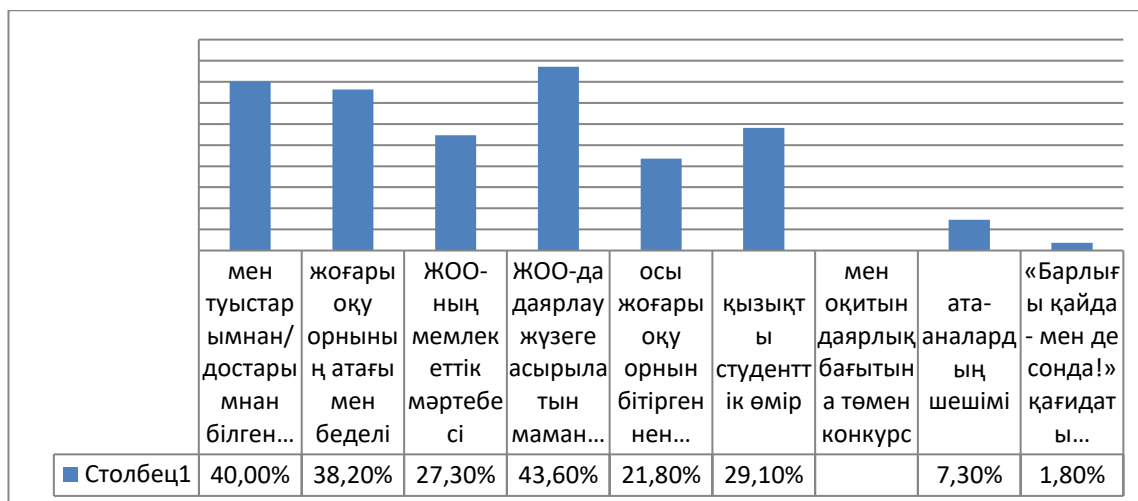
Сурет 1 – Оқу курсы

Респонденттердің гендерлік арақатынасы мынадай: 47,3% ерлер, 52,7% қыздар (2-сурет).

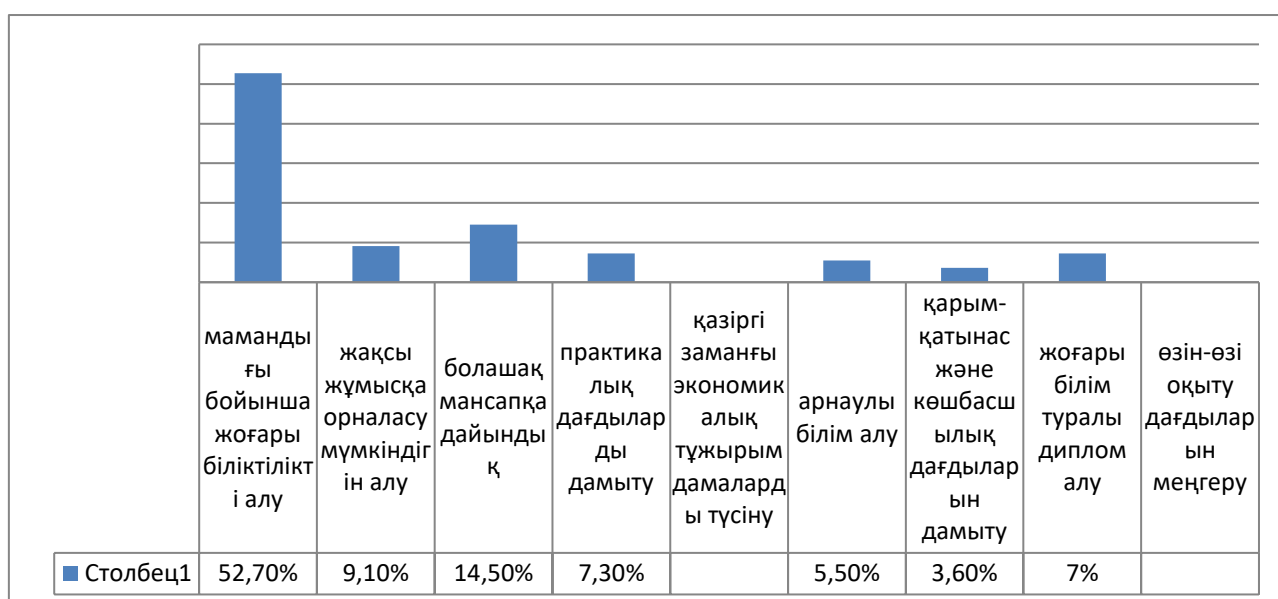
2-сурет - Гендерлік арақатынас

Талапкерлердің Қазтұтынуодағы Қарағанды университетіне түсу туралы шешіміне әсер еткен негізгі факторлар мен себептерді анықтау мақсатында респонденттерге «Неге біздің ЖОО-ны таңдадыңыз?» деген ашық сұрақ қойылды. Сауалнама сондай-ақ ұсынылған тізімнен тоғыз позицияны қамтитын жауаптың үшке дейінгі нұсқасын таңдау мүмкіндігін ұсынды. Сауалнама нәтижелері респонденттердің 40% -ы оқытудың жоғары сапасын, 38,2% -ы «жоғары оқу орнының танымалдылығы мен беделін» атап өткенін көрсетті. Бұдан басқа, респонденттердің 43,6% «атаулы мамандықты меңгергісі келетінін» көрсетті (сурет 3).

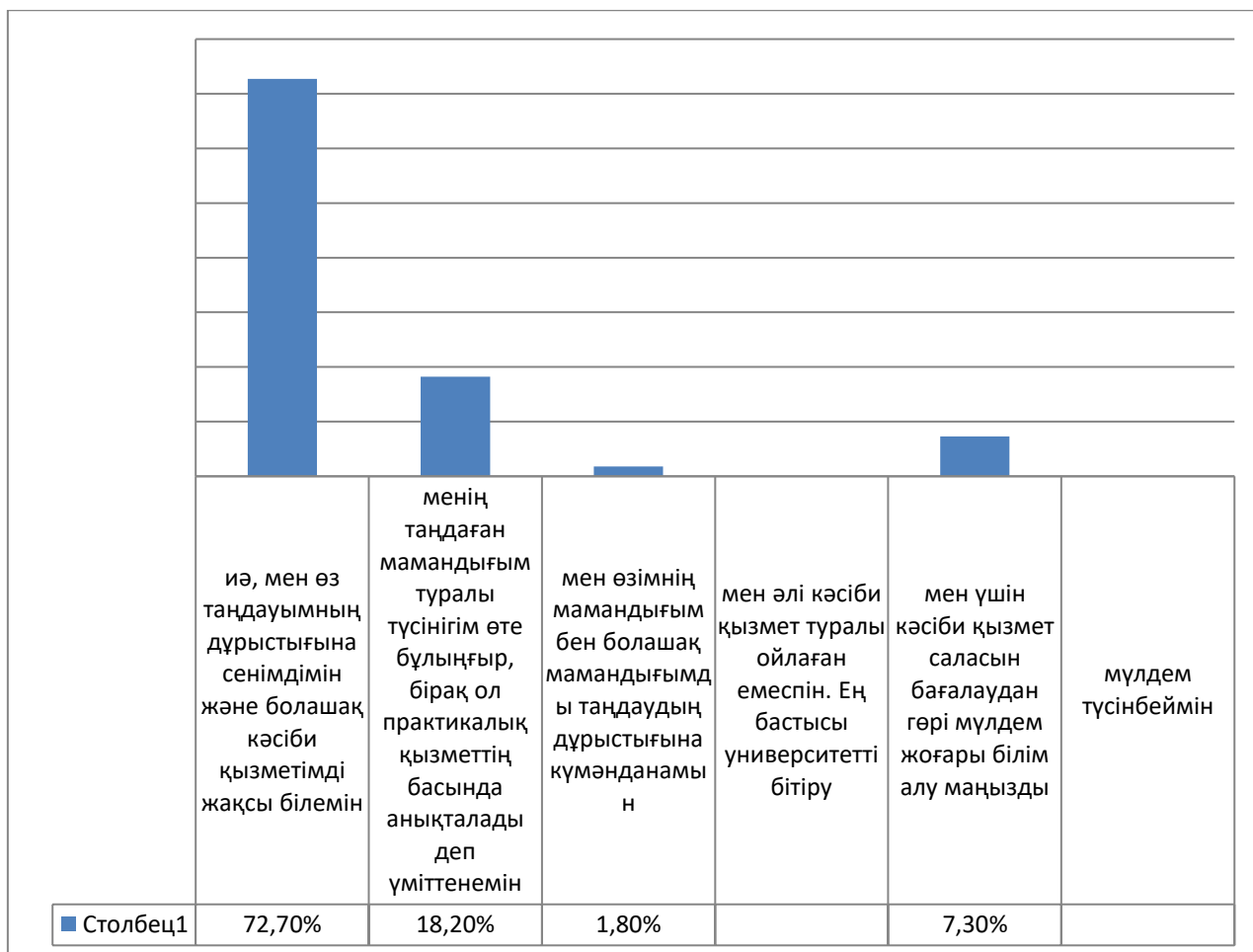
3-сурет - «Неге Сіз біздің ЖОО-ны таңдадыңыз?»

Болашақ студенттер алдына қоятын ең маңызды мақсаттар олардың жоғары оқу орнына түсу туралы шешімін, мамандықты таңдауын және оқу процесіне көзқарасын айқындайды. Сауалнама нәтижелері студенттердің 52,7% -ы үшін басты мақсат мамандығы бойынша жоғары біліктілікке ие болу болып табылатынын көрсетті. (4-сурет)

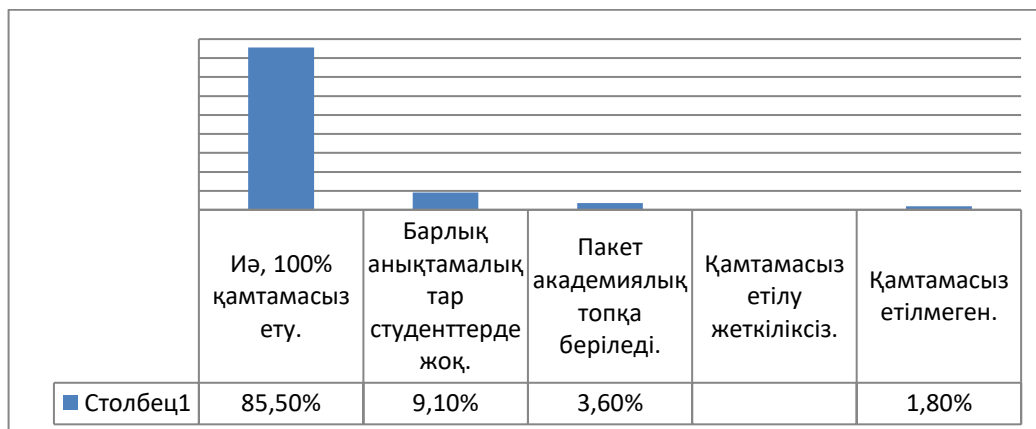
4-сурет - «Жоғары оқу орнында оқудың ең маңызды мақсаттарын таңдаңыз»

Студенттердің болашақ туралы түсініктері олардың болашақ кәсібі мен мансабына деген көзқарасымен тығыз байланысты. Студенттердің болашақ жұмысының мәнін қаншалықты жақсы түсінетінін бағалау үшін оларға «Сіз өзіңіздің болашақ мамандығыңыздың мазмұнын жеткілікті түрде жақсы түсінесіз бе?» деген сұрақ қойылды. Сауалнама респонденттердің басым көпшілігі (72,7%) білім беру бағдарламасын таңдауға сенімді екенін және болашақ кәсібі туралы нақты түсінігі бар екенін көрсетті (5-сурет).

5-сурет - «Сіз өзіңіздің болашақ мамандығыңыздың мазмұнын жақсы түсінесіз бе?»

Ақпарат пен оның қолжетімділігі шешуші рөл атқаратын қазіргі заманғы әлемде студенттердің ақпараттық материалдармен қамтамасыз етілуі олардың білім беру процесін бағалауына және көрсетілетін қызметтердің сапасына айтарлықтай әсер етеді. Сауалнама көрсеткендей, студенттердің 81,8% қажетті ақпараттық анықтамалармен толық қамтамасыз етілген (6-сурет).

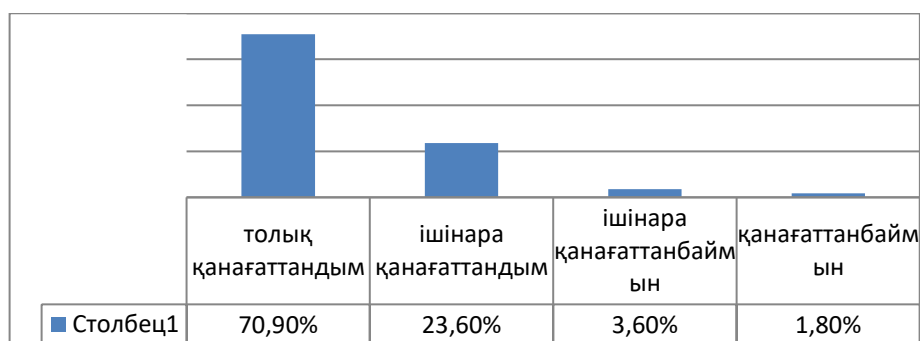
6-сурет - Сіз әртүрлі ақпараттық анықтамалармен қамтамасыз етілдіңіз бе?

Студенттердің университет туралы пікірлерін нақтылау үшін оларға ұсынылатын қызметтердің мынадай түрлерін бес балдық шкала бойынша бағалау ұсынылды (1-кесте):

Кесте- 1. Студенттердің университет туралы пікірлерін нақтылау

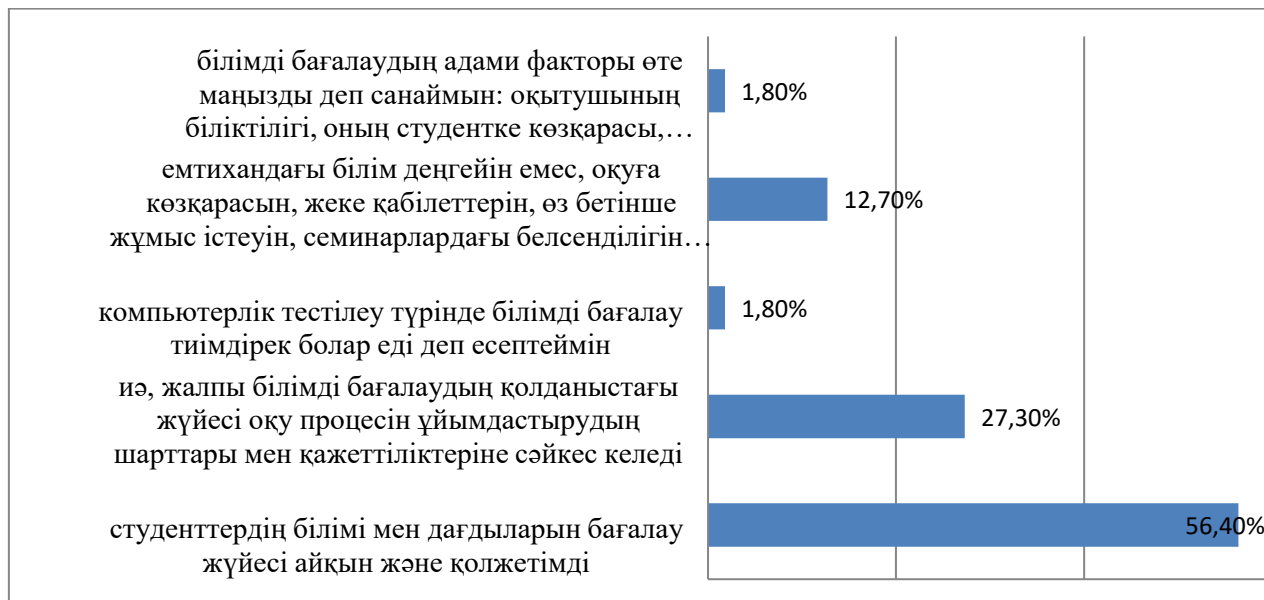
Көрсеткіш	Балл					
	5	4	3	2	1	0
Оқытушы баяндайтын ақпараттың пәннің тақырыбына сәйкестігі	75%	21%	2%	2%		
Зертханалық-практикалық сабақтардың қазіргі заманғы жабдықтармен жарактандырылуы	75%	10	5%		2%	
Сабақта оқытылатын оқу бағдарламалары мазмұнының өзектілігі мен қажеттілігі	71%	25%	4%			
Оқытушының оқу үдерісінде студенттерді қызықтыра білуі	56%	40%	2%		2%	
Өндірісте практикадан өтудің қолжетімділігі, оның тиімділігі	62%	33%	5%			
Студенттерге белгілі критерийлер бойынша студенттердің білімін бағалаудың объективтілігі және ашықтығы	65%	29%	2%	2%	2%	
Оқыту нәтижесі ретінде құзыреттердің қалыптасуын бағалау үшін бақылау әдістері мен нысандарын пайдалану	65%	33%	2%			
ПОҚ, қызметкерлер, ЖОО әкімшілігі тарапынан студенттерге құрметпен қарау	65%	33%	2%			
Студенттерді қолдаудың тиімді қызметтерінің болуы	69%	27%	4%			

«Юриспруденция: экономика саласындағы құқықтық реттеу» білім беру бағдарламасы бойынша университеттегі білімге қанағаттанудың жоғары деңгейі студенттердің оқу нәтижелеріне қанағаттануы туралы сұраққа берген жауаптарымен расталады. Көпшілігі (70,9%) толық қанағаттанушылық білдірді, ал тағы 23,6% - ішінара.

7-сурет - «Сіз өз оқуыңыздың нәтижелеріне қаншалықты қанағаттанасыз?»

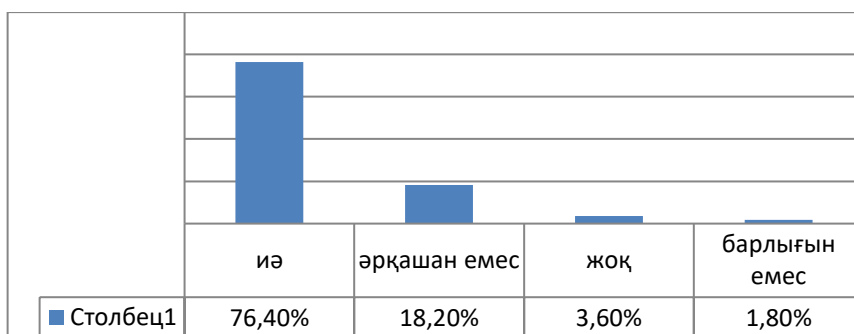
Кез келген ұйымның қызметкерлері ішкі процестер мен қарым-қатынастарды объективті және әділ деп қабылдауы маңызды. Студенттер үшін бағалау жүйесінің әділ, объективті, қолжетімді және айқын екенін түсіну және көру маңызды. Сауалнама респонденттердің көпшілігі (56,4%) ұйымдағы білімді бағалау жүйесін айқын, қолжетімді, объективті және әділ деп санайтынын көрсетті. 27,3% біздің ЖОО-да білімді бағалау жүйесін оқу процесін ұйымдастырудың шарттары мен қажеттіліктеріне сәйкес келеді деп санайды, сондай-ақ 12,7% емтихандағы білім деңгейін ғана емес, сонымен қатар оқуға деген қатынасын, жеке қабілеттерін, өзіндік жұмысын, семинарлардағы белсенділігін және емтихандағы жауабын, яғни әрбір студенттің оқу еңбегі нәтижелерінің жиынтығын бағалау қажет деп санайды (8-сурет).

8-сурет - «Сіз білімді бағалаудың қазіргі жүйесі түсіну үшін жеткілікті түрде объективті және әділ, қолжетімді және айқын деп есептейсіз бе?»

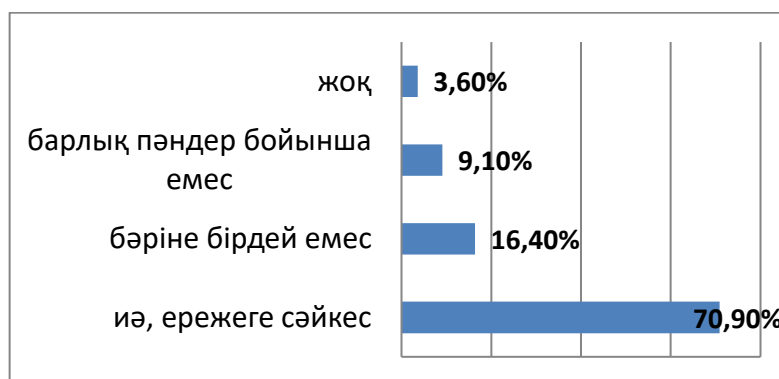
Университетте қолайлы жағдай жасау үшін студенттердің өздерін әлеуметтік жағынан қорғалған сезінулері қажет. Сауалнама студенттердің көпшілігі ЖОО әкімшілігімен ұсынылатын әлеуметтік қолдау шаралары туралы хабардар екенін көрсетті. Ақпараттандыру туралы сұраққа 76,4%

сауалнамаға жауап берді, ал 18,2% ақпарат үнемі келе бермейтінін көрсетті (9-сурет).

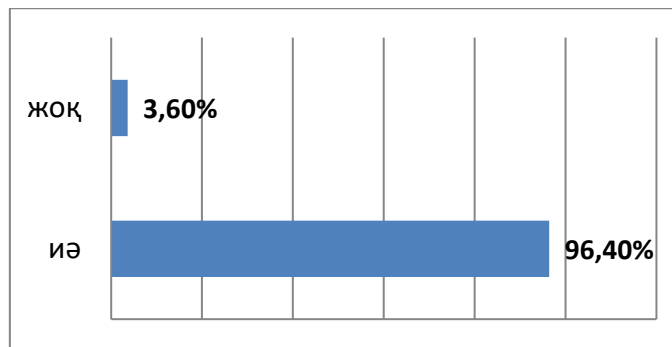
9-сурет - «ЖОО әкімшілігі студенттерге әлеуметтік қолдау көрсету туралы Сізді хабардар етеді ме?»

Студенттердің даярлығы әртүрлі және барлығы бірдей бағдарламаны табысты меңгере бермейді. Сондықтан үлгергендерді де, қиыншылыққа ұшырағандарды да қолдау маңызды. Сауалнама көрсеткендей, студенттердің көпшілігі (70,9%) Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінде артта қалғандарға көмек көрсету бағдарламаларының бар екенін біледі. Бұл ретте 16,4% көмекке барлығы бірдей қол жеткізе алмайды деп есептейді (10-сурет).

10-сурет - Академиялық талаптарға сай келмейтін студенттерге академиялық көмек көрсету

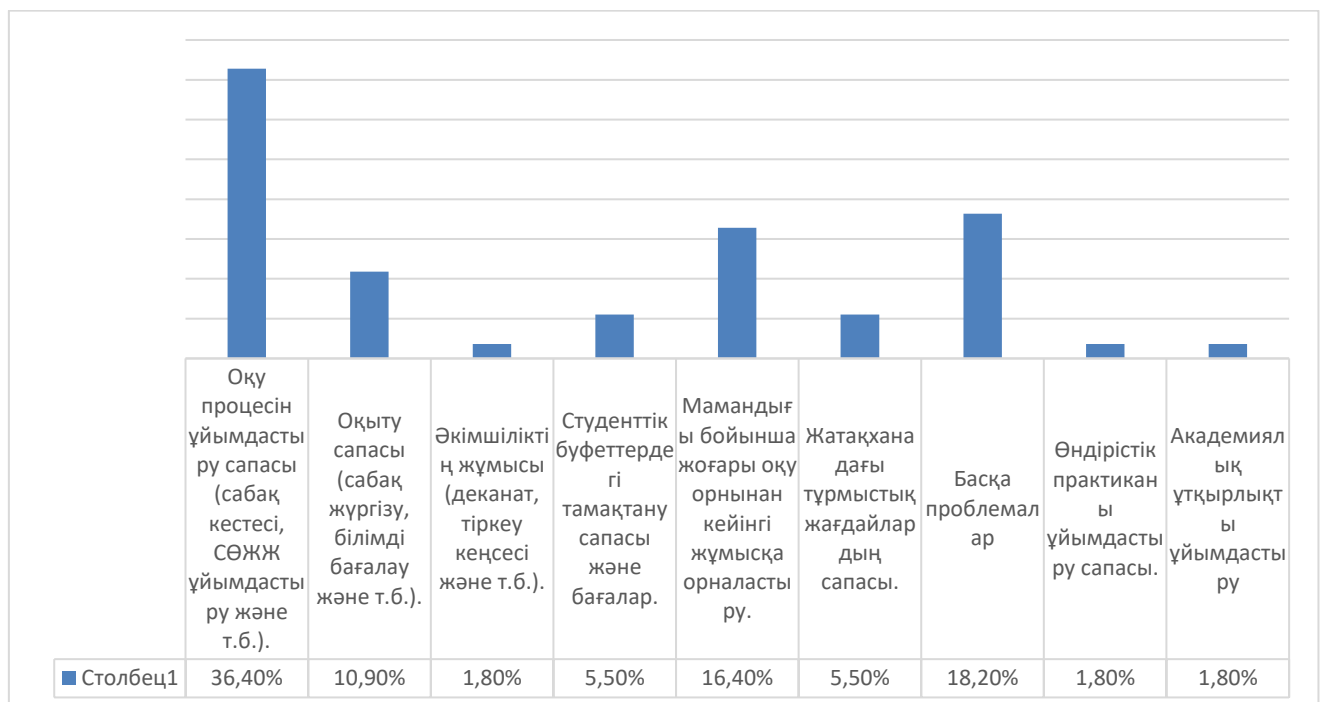
Уақыт талабына сай болуға ұмтылатын университет үшін халықаралық білім беру кеңістігінің бір бөлігі болу маңызды. Университетте сұралған студенттердің пікірінше, жоғары оқу орнында академиялық ұтқырлықты қамтамасыз ету үшін халықаралық байланыстар жеткілікті. Атап айтқанда, академиялық ұтқырлық үшін халықаралық байланыстардың жеткіліктілігі туралы сұраққа респонденттердің 96,4% оң, ал 3,6% теріс жауап берді (11-сурет).

11-сурет - Академиялық талаптарға сай келмейтін студенттерге академиялық көмек көрсету

ЖОО басшылығы студенттерді толғандыратын проблемаларды үнемі қадағалап отыруы қажет. Студенттік жастардың негізгі проблемалары мен басымдықтарын нақтылау мақсатында респонденттерге мынадай сұрақ қойылды: «Студенттік проблемалардың қайсысы Сізді әсіресе алаңдатады?» Оған жауаптардың үш нұсқасына дейін белгілеуге болады (12-сурет).

«Юриспруденция: экономика саласындағы құқықтық реттеу» ҚБ студенттерінің арасында ең үлкен алаңдаушылық оқу процесін ұйымдастыру (36,4%) болып отыр. Басқа маңызды проблемалар - оқыту сапасы (10,9%), мамандық бойынша жұмысқа орналастыру (16,4%). Факультет деканы мен жауапты тұлғалар осы мәселелерге ерекше назар аударуы тиіс.

12-сурет - «Студенттік проблемалардың қайсысы Сізді ерекше алаңдатады?»

Бүгінгі таңда интернетке қолжетімділік білім беру сапасын анықтайтын негізгі фактор болып табылады. Университетте студенттерге желіге тегін қолжетімділік ұсынылады, бұл сауалнама нәтижелерімен расталады:

респонденттердің 100% интернет олар үшін күні бойы тегін қолжетімді екенін атап өтті.

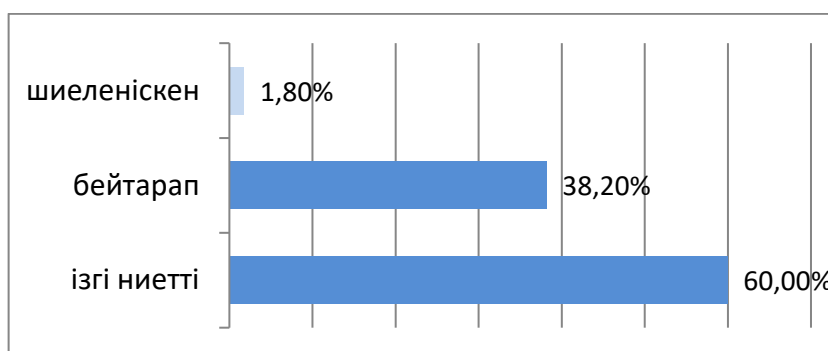
Студенттердің білім сапасы туралы пікірі екі құрамдас бөліктен тұрады: тікелей оқу процесі және оны қолдайтын шаралар. Соңғыларын бағалау үшін студенттерге бес балдық шкала бойынша балл қою ұсынылды. Сауалнама нәтижелері көрсеткендей, респонденттердің көпшілігі білім беру процесін сүйемелдеуді 5 балға бағалайды.

Кесте- 2. Білім беру процесін сүйемелдеу нәтижелері

Көрсеткіш	Балл					
	5	4	3	2	1	0
Ақпараттық қамтамасыз ету (оқу, ғылыми, сабақтан тыс іс-шаралар туралы ақпарат)	84%	16%				
Компьютерлік технологияларға қол жеткізу	84%	16%				
Кітапхананы жарақтандыру және толықтыру (әдістемелік және оқу әдебиетін қамтамасыз ету)	78%	20%	2%			
Аудиторияның жайлылығы	67%	27%	5%			
Оқу жүктемесін біркелкі бөлумен ыңғайлы кесте	78%	16%	5%			
Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету (оқулықтар, оқу құралдары)	76%	22%	2%			
Электрондық жеткізгіштердегі оқу материалдарының қолжетімділігі	76%	22%	2%			
Консультациялық қамтамасыз ету (оқу, кәсіптік және жеке басының проблемаларын шешуге көмек көрсету)	73%	25%	2%			
Асхананың жұмысы	82%	16%		2%		
Медициналық кабинеттің жұмысы	69%	27%	4%			

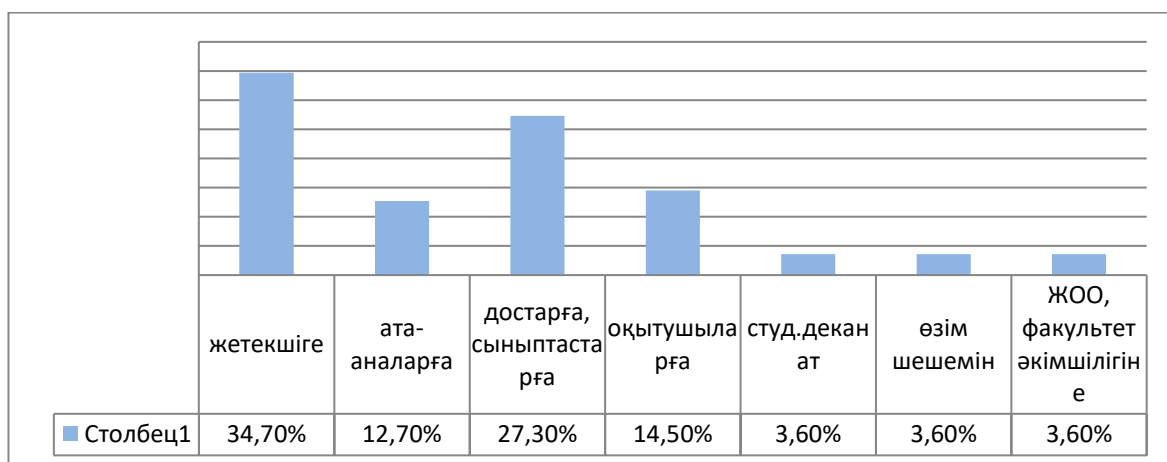
ЖОО түлектерін жұмысқа орналастыруды ұйымдастыруға жәрдемдесу	78%	16%	5%			
Жауап бере алмаймын	60%	24%	9%		7%	

Ұйымның табысында моральдық ахуал маңызды рөл атқарады. Сауалнамаға сәйкес, студенттердің 60% -ы ұйымдағы моральдық-адамгершілік ахуалды тілектестік ретінде, ал 38,2% -ы бейтарап деп бағалады (13-сурет).

13-сурет - Моральдық-психологиялық атмосфера

Студенттердің оқу қиындықтары туындаған кезде көмекке кімге жүгінетінін анықтау үшін оларға қолдаудың бірінші кезектегі көзі туралы сұрақ қойылды (14-сурет). Нәтижелер көрсеткендей, студенттердің көпшілігі (34,7%) бірінші кезекте кураторға, 27,3% - достарына, 14,5% - оқытушыларға, 12,7% - ата-аналарына, ал 9,1% - студенттік деканатқа жүгінеді.

14-сурет - «Оқуға байланысты қандай да бір проблемалар қашан пайда болады?»

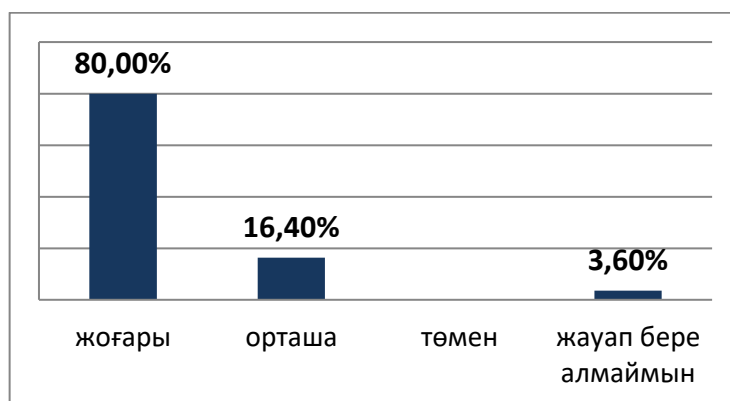
Жоғары оқу орнындағы білім сапасы оқытушылардың біліктілігіне тікелей байланысты. Студенттердің оқытушылар құрамы туралы пікірлерін анықтау мақсатында жүргізілген сауалнама көпшіліктің оны жоғары

бағалайтынын көрсетті. «Өте жақсы» деген баға басым, одан кейін «жақсы» деген баға болады.

3-кесте – «Сіз жалпы оқытушылар құрамын қалай бағалайсыз?
университет? «

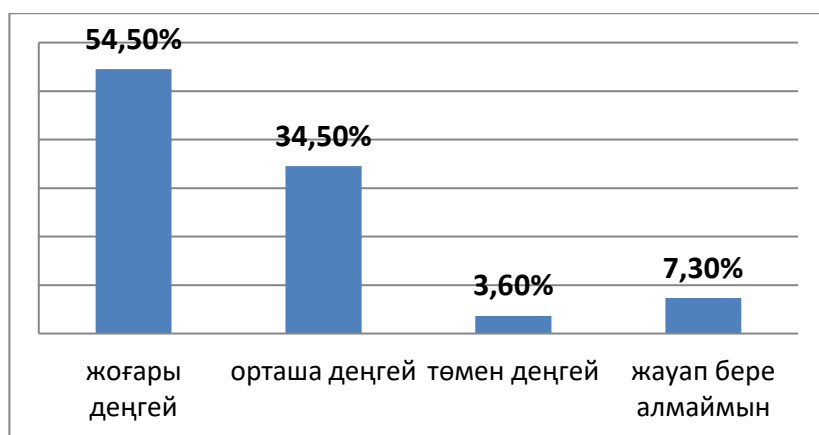
Көрсеткіш	Үздік	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағатсыз
Білімі, біліктілігі	73%	25%	2%	
Бағалаудың объективтілігі	62%	29%	6%	2%
Зерделенетін материал тақырыбында пікірталас өткізу	71%	27%	2%	
Дәріс материалдарын анық, түсінікті ұсыну	73%	24%	4%	
Затқа қызығушылықты тудыру және қолдау білігі	62%	35%	4%	
Оқытудың қазіргі заманғы инновациялық технологияларын меңгеру	76%	22%	2%	
Оқытушының Ар-намыс кодексін, әдебін сақтау	67%	29%	4%	

Сұралғандардың көпшілігі (80%) оқытушылардың кәсіби деңгейін «жоғары», ал 16,4% - «орта» деп бағалады (15-сурет).

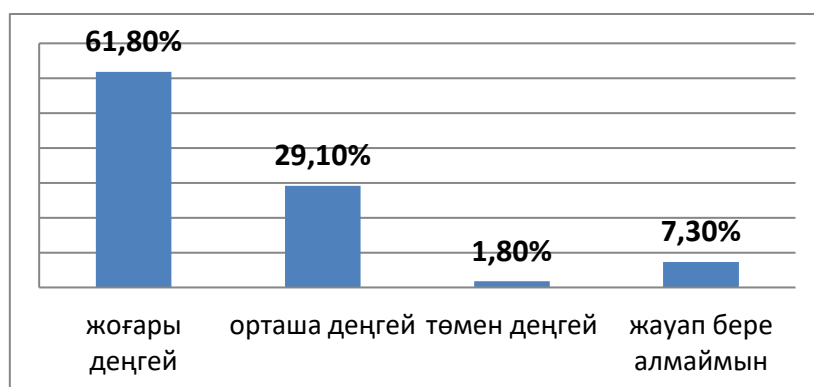
15-сурет - «Университет оқытушыларының кәсіби деңгейін қалай бағалайсыз?»

Студенттер университетте алған теориялық дайындықтарына қанағаттанады. Сұралғандардың 54,5% -ы мамандық бойынша өздерінің теориялық білім деңгейін жоғары, ал 34,5% -ы орташа және 3,6% -ы төмен деп бағалаған (16-сурет).

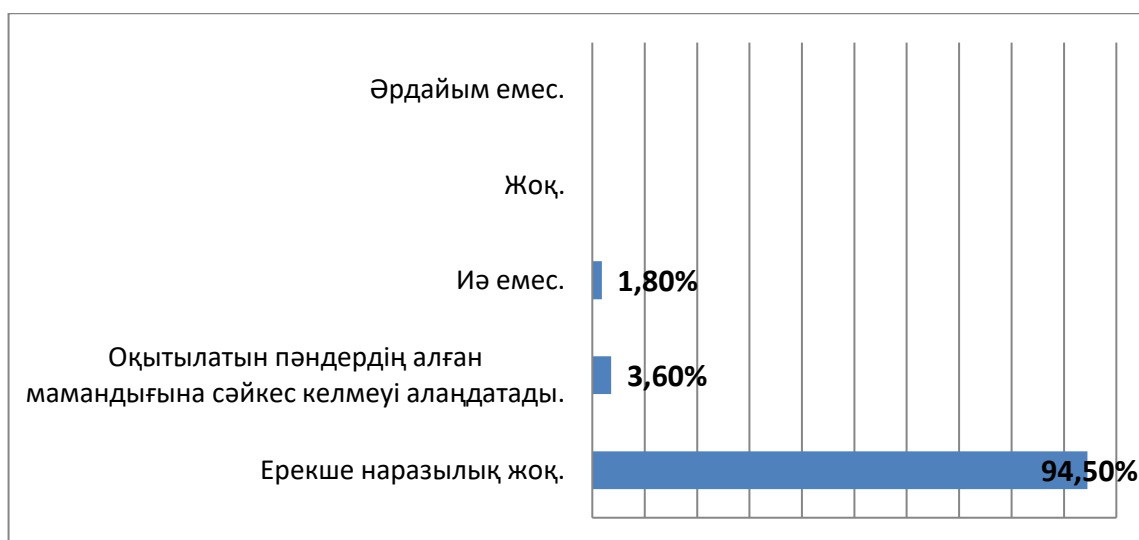
16-сурет - «Сіз мамандық бойынша теориялық даярлығыңыздың деңгейін қаншалықты жоғары бағалайсыз?»

«Сіз жоғары оқу орнында оқитын мамандық бойынша Сіздің практикалық даярлығыңыздың деңгейін қаншалықты жоғары бағалайсыз?» деген сұраққа 61,8% жоғары оқу орнындағы өзінің практикалық даярлығын жоғары деп бағалайды. (17-сурет).

17-сурет - «Сіз мамандық бойынша практикалық даярлығыңыздың деңгейін қаншалықты жоғары бағалайсыз?»

Студенттердің кәсіптік практикасы - білім беру процесінің негізгі элементі. Басшылық пен оқытушылардың практиканы ұйымдастыру жөніндегі жүйелі жұмысы оң нәтижелер береді. Бұған студенттердің жауаптары дәлел болады: көпшілігі (94,5%) практиканы ұйымдастыруға және өткізуге қанағаттанады (18-сурет).

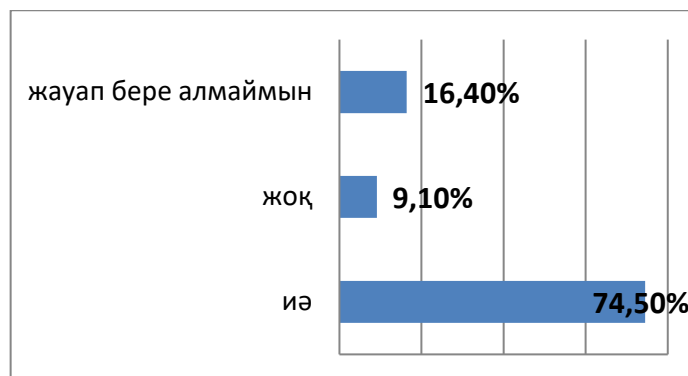
18-сурет - «Кәсіби практикаларды ұйымдастыру және өткізу Сізді қанағаттандыра ма?»

Оқу студенттер үшін басым міндет болып табылады, бірақ олардың оқудан тыс өмірі де оларды университеттің жалпы қанағаттандыруында және білім беру сапасында маңызды рөл атқарады. Сауалнама көрсеткендей, көптеген студенттер сабақтан тыс іс-шараларға қатысса да, қатыспайтындар көп. Егжей-тегжейлі нәтижелер 4-кестеде берілген.

4-кесте - Университеттің сабақтан тыс қызметіне қатысу

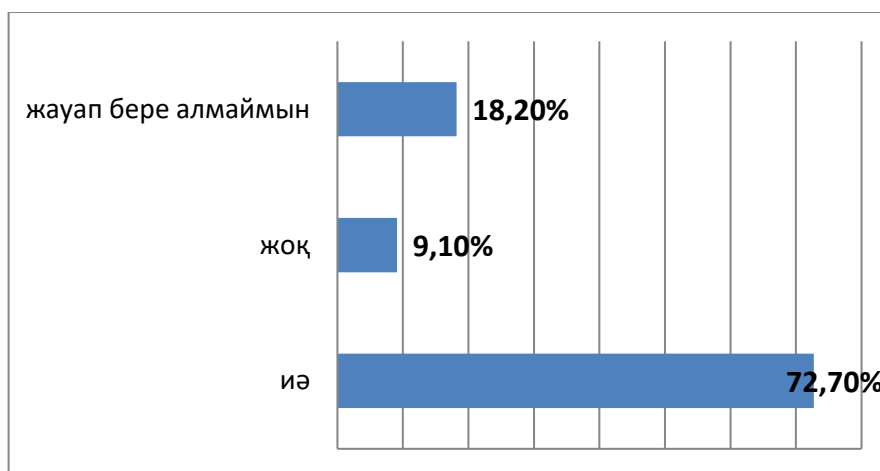
Көрсеткіш	Иә	Жоқ
Студенттік ғылыми конференцияларда	53%	47%
Шығармашылық клуб-студияларда	38%	62%
Қызығушылықтары бойынша үйірмелер, секциялар жұмысында	42%	58%
Саяси іс-шараларда	35%	65%
Спорттық іс-шараларда	47%	53%
Студенттер кеңесінің отырыстарында	35%	65%

Студенттер үшін олардың университеттері олардың көзқарастарына сәйкес келуі өте маңызды. Бұл келісім олардың білім сапасына қанағаттануына және кең мағынада олардың жалпы көңіл-күйіне тікелей әсер етеді. Респонденттердің едәуір бөлігі (74,5%) өз университетін идеалға жақын деп есептейді (19-сурет).

19-сурет - «Жоғары оқу орнының жоғары білім идеалы туралы Сіздің пікіріңізге сәйкестігі?»

Студенттердің оқуына қаншалықты риза екенін бағалау үшін оларға ЖОО-ны қайта таңдау туралы сұрақ қойылды. Нәтижелер әсерлі болды: респонденттердің 81,8% осы университетке қайтадан түсер еді деп мәлімдеді, бұл олардың жоғары адалдығын көрсетеді (20-сурет).

20-сурет - «Егер ЖОО-ға қайта түсу мүмкіндігі болса, Сіз осы ЖОО-ны қайта таңдайсыз ба?»

Негізгі қорытындылар:

1. Деректерді талдау көрсеткендей, сайлауда ең көп жауаптың үш нұсқасы жиналды: «ЖОО-ның атағы мен беделі»; «Осы жоғары оқу орнын бітіргеннен кейін жұмысқа орналасу мүмкіндігі»; «Оқытудың жоғары сапасы».
2. Сұралған студенттердің жартысынан астамы (52,7%) үшін негізгі мақсат таңдаған мамандығы бойынша жоғары біліктілікке ие болу болып табылады. Бұл студенттердің кәсіби дамуына және еңбек нарығында бәсекеге қабілетті болуға деген құлшынысын көрсетеді.
3. Студенттердің көпшілігі (72,7%) өздерінің білім беру бағдарламасын таңдағанына сенімді және болашақ мамандықтары туралы нақты түсінігі бар. Бұл студенттердің өз мансабының перспективалары мен мақсаттары туралы жеткілікті түрде хабардар екенін білдіреді, бұл олардың оқу процесіне тартылуына және ынталандырылуына ықпал етеді.
4. Студенттердің жоғары пайызы (81,8%) оларды қажетті ақпараттық материалдармен қамтамасыз етілген деп санайды. Бұл табысты оқытуға оң негіз жасайды, өйткені ақпаратқа қол жеткізу оқу материалын түсіну және кәсіпті ойдағыдай меңгеру үшін маңызды фактор болып табылады.
5. Сауалнама нәтижелері студенттердің «Құқықтану: экономика саласындағы құқықтық реттеу» білім беру бағдарламасына қанағаттануының жоғары деңгейін көрсетеді. Респонденттердің 70,9% оқумен толық қанағаттанған, бұл оқытудың жоғары сапасы мен студенттердің олардың білім беру тәжірибесіне қанағаттанғандығын көрсетеді.
6. Студенттердің көпшілігі (56,4%) ЖОО-да білімді бағалау жүйесі айқын, қолжетімді, объективті және әділ болып табылады деп санайды. Алайда, респонденттердің 27,3% бағалау жүйесінің оқу процесінің талаптарына сәйкестігін көрсетеді, ал 12,7% емтихан нәтижелерін ғана емес, белсенділікті, оқуға көзқарасты және өз бетінше жұмыс істеуді қоса алғанда, бағалауға неғұрлым кешенді тәсіл қажеттігін атап көрсетеді.
7. Студенттердің 76,4% әкімшілік ұсынатын әлеуметтік қолдау шаралары туралы хабардар, бұл ЖОО мен оқушылар арасындағы оң өзара іс-қимылды көрсетеді. 18,2% қолдау туралы ақпаратпен әрдайым қамтыла бермейді, бұл коммуникацияны жақсарту қажеттігін айғақтайды.
8. Студенттердің 70,9% артта қалғандарға көмек көрсету бағдарламалары туралы біледі, бірақ 16,4% бұл шаралар баршаға қолжетімді емес деп санайды. Бұл қолдау бағдарламаларын қамтуды кеңейту қажеттігін көрсетуі мүмкін.
9. Сауалнамаға қатысқандардың 96,4% ЖОО-ның академиялық ұтқырлықты қамтамасыз ету үшін жеткілікті халықаралық

байланыстары бар екеніне сенімді, бұл студенттердің осы аспектіге қанағаттануының жоғары деңгейін көрсетеді.

Ұсыныстар:

1. Сауалнама нәтижелерін жалпы талдау студенттердің сапалы білім алуға және жоғары білікті даярлыққа ұмтылатынын көрсетеді, бұл олардың болашақта кәсіби дамуына сенімділігін арттырады. Ақпараттық ресурстардың қолжетімділігі және оқытуға қанағаттанудың жоғары дәрежесі оқу үшін оң орта жасауға көмектеседі, бұл түлектердің одан әрі табысты мансабына әсер етуі мүмкін. Студенттер арасында осы қанағаттанушылықты қолдау және арттыру үшін білім беру процесі мен ресурстарын жақсарту жөніндегі жұмысты жалғастыру маңызды.
2. Бағалау жүйесінің қандай элементтері жеткіліксіз деп есептейтінін анықтау үшін қосымша зерттеулер жүргізу ұсынылады. Емтихандарды ғана емес, білімді көрсетудің басқа да нысандарын қамтитын бағалаудың неғұрлым икемді критерийлерін енгізуді қарастыруға болады.
3. Студенттерді әртүрлі арналар: ақпараттық стендтер, электрондық пошталар, әлеуметтік желілер және университеттік сайт арқылы әлеуметтік қолдау шаралары туралы тұрақты хабардар ету жүйесін әзірлеу қажет.
4. Артта қалған студенттерді қолдаудың мамандандырылған бағдарламалары неғұрлым қолжетімді болуы тиіс. Көмекке мұқтаж студенттер үшін тұрақты консультациялар мен семинарлар өткізу, сондай-ақ тәлімгерлер мен тьюторларға қолжетімділікті қамтамасыз ету ұсынылады.
5. Студенттердің халықаралық байланыстарға қанағаттануының жоғары деңгейін ескере отырып, ЖОО осы байланыстарды, мысалы, алмасу бағдарламаларын және бірлескен халықаралық жобаларды құру арқылы дамытуды және тереңдетуді жалғастыруы тиіс.
6. Ағымдағы процестерге қанағаттану мониторингі және жақсартуды талап ететін салаларды анықтау үшін студенттер арасында үнемі сауалнама жүргізу қажет. Бұл ЖОО-ға студенттердің қажеттіліктеріндегі өзгерістерге жедел ден қоюға мүмкіндік береді.
7. Бұл ұсынымдар университетте неғұрлым тиімді және қолайлы білім беру ортасын құруға ықпал етуі мүмкін.

Әлеуметтанушы

Е.Ж.Есенғараев

КЕЛІСІЛДІ:

СДД директоры

С.Б. Глазунова